

List za koristi delav-
skega ljudstva. Delav-
ci so opravičeni do
vsega kar producirajo.
—
This paper is devoted
to the interests of the
working class. Work-
ers are entitled to all
what they produce.

Entered as second-class matter, Dec. 6, 1907, at the post office
at Chicago Ill. under the Act of Congress of March 3rd, 1879.

Office: 2146 Blue Island Ave.

"Delavci vseh dežela, združite se".

PAZITE!
na številko v oklepaju.
ki se nahaja poleg va-
šega naslova, prilepil.
noga spodaj ali
na ovitku. Ako (149)
je številka
tedaj vam s prihodnjo
številko našega lista po-
stečno naročnina. Prosi-
mo ponovite jo takoj.

Stev. (No.) 148.

Chicago, Ill., 12. julija (July), 1910.

Leto (Vol.) V.

Štrajk premogarjev v državi Illinois.

Konferenca med lastniki pre-
mogokopov in zastopniki organi-
ziranih premogarjev, ki se je vr-
šila dne 5. in 6. julija v Chicagu,
je končala brez uspeha. Štrajk bo
trajal nadalje, dokler lastniki pre-
mogokopov ne bodo priznali opravi-
čenih zahtev organiziranih pre-
mogarjev.

Nemogoče je, da bi konferenca
končala drugače. Zahteve premo-
garjev so opravičene! Na shodih
so pa organizirani premogarji na-
rpili svojim zaupnikom, da ne
smejo na konferenci odnehati ni-
ti za las. Največji argument je
pa, da danes že delajo člani 79
lokalnih organizacij, ker so se
nekateri podjetniki podali.

Konferenca v Chicagu je raz-
krila, da so trmoglavci lastniki
premogokopov, ki nočejo prizna-
ti zahtev štrajkujočih premogar-
jev, že popolnoma obupani, in da
se v svoji brezmočni jezi vzle iz-
obrazbi, s katero se ponašajo, ob-
sašajo kot šnopsarske barabe v
žganjarni. Pač od ljudi, ki ne de-
lajo nič in pijejo premogarjem kri
in mozeg, ni pričakovati kaj dru-
zega.

Lastnike premogokopov, ki so
podpirali pogodbo s premogarsko
unijo in priznali vse zahteve, je
ta kapitalistična svojat imenovala
skebe, izdajalce, dajala jim je
imena, kakerskih ni najti v nobe-
nem slovarju. Kako huda je kap-
italistična gospoda, kedar gre za
sveti profit, da dokazuje dejstvo,
da so posamezni kapitalisti se iz-
rekli, da je treba njih tovariše,
ki so podpisali pogodbo z organi-
ziranimi premogarji, utopiti v re-
ki Mississippi ali jih pa poslati
v p — o brezno. In kdor je bil
na konferenci in gledal podivja-
ne omraze profitaželnih in lačnih
kapitalistov, se je prepiral, da
bi nepotrebna kapitalistična gos-
poda tudi uresničila svoje grož-
nje, ako bi imela moč izvršiti jih.

In to je tista svojat, ki kliče sve-
tnike in biritiče na pomoč, če dobi
kak pravi skeb — izdajalec delav-
cev z opeko na glavi.
Med temi gospodi, ki vedno tr-
dijo glasno in široko v svet, da
so gentlemanstvo (viteštvo) uzeli
v zakup, se je posebno odlikoval
Mr. Lukens, dobro poznat vsled
njegove brutalnosti v Virdenu na-
pram premogarjem, ki je zakrivil,
da so premogarji streljali kot
pse, ker se niso hoteli ukloniti
kapitalistom, da bi počasi umirali
lakote. Imenoval je predsednika
Walkerja organiziranih premogar-
jev za državo Illinois usivega
lažnjiveca, ker se noče upogniti
kapitalistom in nevtrastno zagov-
arja zahteve premogarjev.

Posebno hudo leži kapitalistom
v želodec, da je unija poklicala
na štrajk mašiniste pri sesalkah
in delavce, ki krmijo mule. Ka-
pitalistična svojat vpilje: Zasebna
last je v nevarnosti. Kdor pokli-
če mašiniste in delavce, ki krmijo

mule, na štrajk, je izvršil isto
hudodelstvo kot požigalec.

Smešno!!
Ako so premogokopi v nevarno-
sti, da jih poplavi voda in da mu-
le poerkajo, ker jih nihče ne krm-
i, naj gredo kapitalisti, njih si-
novi, pa njih hčere, ki obračajo
za spufanimi in gnili evropski-
mi grofi in baroni svoje oči —
na delo. Saj jim nihče ne brani
"njih lastnine" obvarovati ško-
de. Kapitalisti le primite za delo,
škodilo vam ne bo nič.

Nikar si pa ne domisljajte, da
bodo premogarji varovali vašo
lastnino. Dolžnost premogarjev
je, da varujejo svojo lastnino —
svojo delavno moč.

Kapitalisti! Vaš nauk je, naj
vsak skrbi za sebe. Torej skrbite
za sebe! Ne brani vam nihče. Poj-
dite na delo! Vaše mejstresse naj
žalujejo v krasno opremljenih
bungalovih, vaši avtomobili naj
rjavijo, vaše jahte naj trohijo,
če vam je res toliko za premogo-
kope, ki so vir vašemu bogatstvu
in katere ste ukradli amerškemu
ljudstvu. Mi vemo, da ne bode-
te prišli za delo, ker ste v delu na-
šli trn. Vi se izogibate delu, kot
zdrav človek gobavemu. Vi ste
trojci v človeški družbi. Vi ne se-
jete, ne žanjete, marveč le uživa-
te.

In zakaj naj bi imeli organi-
zirani premogarji z vami usmiljen-
je? Ako ne morete izhajati, lezi-
te za plot, pa izdihnite.

Nihče vas ne bo motil!
Koliko marljivih premogarjev
ste že vi vrgli na cesto, ker je o-
nešala njih delavna moč, ne zme-
a se, če poginejo lakote takoj
drugi dan.

No, danes, ko vidite, da je vir
za vaše lenobno in postopaško ži-
vljenje v nevarnosti, pa prihajate
in hočete in zahtevate — postopa-
ških barab še ni bilo nikdar sram
— da bi bili premogarji vaši po-
hlevni sužnji in huapci, ki imajo
le pravico delati za vas lenuhe.

Ali ni umestno, če se vam pre-
mogarji rogajo in posmehujejo?

Ali nimajo premogarji prav, če
prajajo: **Mi ne gremo delati, do-
kler vi lenuhi, ki živite o našem
znoju, sragah in krvi ne pripo-
znate naših opravičenih zahtev!**

Pravica je na strani premogar-
jev, pridnih in marljivih premo-
garjev, ki so zastrajkali na strani
premogarjev, ki globoko doli
pod zemljo kot krt rijejo v do-
bro vseh ljudi spravljajo za mo-
derni človeško družbo, neobhodno
potreben premog na svitlo.

In ker je pravica na strani pre-
mogarjev, bodo premogarji štraj-
kali, dokler kapitalistični lenuhi
ne priznajo njih zahtev.

V tem boju jih bodo pa podpi-
rali vsi zavedni delavci gnotno
in moralno, sploh jih bodo podpi-
rali z vsemi postavnimi sredstvi,
dokler premogarji ne izvojujejo
zmage.

ta način izvabijo delavcem po-
slednje cente iz žepa. Ko pa de-
lavci dojdejo na dokazano jim
mesto, najdejo namesto dobre,
slabo roboto in slabo plačo, ali pa
še sploh nobenega dela ne. Kdor
se hoče še voziti po Ameriki sko-
zi agenture, mora biti pripravljen
na vse, poznati mora tudi natanč-
no zemljepisje Amerike, da agen-
tom in bosom, ki so v zvezi ter
si med seboj prijateljsko poraz-
delijo denar, — v vsakem slučaju
lahko uide. Drugače je približno
taka, kakor da bi bil prodan v
sužnost. Narboljše pa je, da si
vsakdo sam poišče delo, ker em-
ployment agenti so zastopniki naj-
slabših del, katere že sploh nikdo
delati neče.

Po mnenju plutokratskih in
imperialističnih časnika je iz
potomei kraljevih, cesarskih, mi-
ljonarskih in sploh višjih stari-
šev in stanov izvanredno talenti-

NAČELA Jugoslovanske Socialistične Zveze v Ameriki.

(Rezolucija k poročilu sođr. M. Glumaca-Juričica o "Jugoslovanih in delavskem
razrednem gibanju v Ameriki.

Načela mednarodne socialne demokracije in ameriške socialistične stranke
— načela o delavskem razrednem boju, ki vodi do odprave kapitalističnega dru-
žabnega reda, do odprave robaštva in otemanja, bede in tlačnjenja, neenakosti in
neizobrazbe; načela o razrednem boju, katerega cilj je osvoboditev delavskega
razreda in vsega človeštva z uvedenjem socialistične družbe, zasnovane na
skupni lastnini sredstev za proizvodnjo in na organiziranem delu z enakimi
dolžnostmi in pravicami za vse člane družbe — so načela, ktera sprejema prvi
jugoslovanski socialistični kongres v Ameriki.

Gospodarski razvoj po celem svetu in zlasti orjaški razvoj kapitalističnega
gospodarstva v Ameriki očitno potrjuje nauk znanstvenega socializma; obstoječi
kapitalistični način proizvodnje — temelječ na privatnem lastništvu sredstev
za proizvodnjo — vodi celo človeško družbo v telesno in duševno propast;
vsled tega je neobhodno potreben temeljit preobrat proizvodnje in preobrat
družbe.

Kapitalistična produkcija v velikem, ki uničuje proizvodnjo v malem, je
stalno množila in množilo število najemniških sužnjev, dnarjev, a s pomočjo
neprestano izboljšanih strojev in načina produkcije je kapitalizem dospel že
na višek izkoriščanja delavskega ljudstva. Na jedni strani grabel vedno večjega
profita, — a na drugi vedno večje pogreznje v siromaštvo, bede in negotovost
za življenjski obstanek.

Vsled takega roparskega gospodarjenja nagromadilo se je ogromno bogatstvo
v rokah neznatnega števila industrialnih mogotcev in novodobnih vladarjev,
kteri so napoleli, da se izognejo medsebojnemu konkurenčnemu boju in da iz-
vedejo še večji rop, združili in se združujejo produkcijo, promet in trgovino
v truste, nakar so postali tako močni, da se danes njih gospodarstvo valed pre-
moči razteza na vsa polja družabnega življenja; gospodarstvo v družbi in državi —
nad vlado, sodnjami in zakonodajami, nad armado in policijo, cerkvijo, šolo in
tiskom. Vse njim služi. — "Kapitalistični razred je sedel narodu na tilnik,
politično, duševno in gospodarsko."

Trusti so vrhunec razvoja kapitalističnega gospodarstva, gospodarstva tlač-
čenja in poniževanja delavskega razreda; trusti strašno pustošijo, naglo mno-
žijo armado proletarcev (neposrednikov) in poojstrajejo razredni boj — gladijo
pot odločilni bitki, ktera edino zamore končati s socialno revolucijo, t. j. delavski
osvojitvi politične premoči v državi in preobrata iz buržoasne družbe sužnosti in
trpljenja v socialistično družbo skupnega dela, skupnega proizvodnje za dru-
žabne potrebe, skupnega blagostanja.

Da zamore mednarodni proletarijat, bedniki, izvršiti to svojo revolucionarno
nalogo, mora biti vedno v boju proti kapitalizmu; v stalnem boju se mora zmiraj
uriti in jačiti za končno bitko. Združen v sindikalnih organizacijah, unijah,
mora proletarijat voditi ekonomski boj, boj za zboljšanje delavskih pogojev:
skrajšanje delavnega časa, boljše plačo, — skratka za povzdigo življenjskih raz-
mer na višjo stopinjo, s čemur se obenem omogočuje višja stopinja izobrazbe,
krepi pogum, jači razredna zavest in utrja vera v končno zmago.

V boju za življenjske pogoje mora proletarijat vsopredno istodobno — z
združenimi močmi v socialistični stranki — voditi samostalen politični boj in
s njim uplivati na javna dela v družbi, na gospodarstvo v državni in mestni
upravi, kakor tudi na postavodajna telesa po svojih zastopnikih. Politični boj
je čvrsta opora gospodarskega boja; s političnim bojem bo osvojil mnogobrojni,
revolucionarni, organiziran proletarijat politično silo in sredstva za proizvodnjo,
ki so danes v službi izžemanju in obogatenju posameznikov, in jih prevzel v
občno lastnino, da služijo splošnemu blagostanju.

V tem zgodovinskem boju delavskega razreda vseh narodov, dolžan je so-
delovati tudi jugoslovanski — slovenski, hrvaški, srbski in bolgarski — delavski
razred v Ameriki in radi tega boja ustanovljena je **JUGOSLOVANSKA SOCIA-
LISTIČNA ZVEZA**, ktera bo potem svojih organizacij in potem svojega tiska,
literature, shodov in predavanj, dramila jugoslovanske delavce, vodila jih v go-
spodarski boj v dosego boljših življenjskih razmer in višje izobrazbe; potem
politično-izobrazevalne organizacije pripeljala bo Zveza jugoslovanske delavce
v boj za dosego političnih pravic in moči — z eno besedo: vsposabljala jih bo
na vseh poljih razrednega boja, vzgajala dobre, navdušene in cilja-zavedne so-
cialiste, da bodo v stanu, iti vsopredno z delavci vseh ostalih narodnosti v boj
za osvoboditev delavskega razreda, za svobodo, enakopravnost in blagor celega
človeštva.

Prvi jugoslovanski socialistični kongres, pojmuječ gospodarski, politični in
socialni razvoj v Ameriki in vpliv tega razvoja na gibanje delavstva, zlasti na
unjsko gibanje, ki ima napake na sebi — tem bolj zagovarja preizkušeno in
uspešno taktiko socialistične stranke naprav unjskem gibanju: od zavednih
socialistov — kterim to ni neomogočeno — se zahteva, da so člani unij, da de-
lajo za osnivanje unij in da so v unijskih (ekonomskih) bojih proti kapitalizmu
povsod prvi; da istodobno, kar je samoumevno, izpodbijajo napake, ki se po-
javljajo v unijah in da pri vsaki priliki razkladajo socialistične nauke razrednega
boja, kteremu temelj je: delavec se mora osvoboditi sam.

Tem potom pridobil se bo proletarijat za bravi boj, delavsko ljudstvo bo
prišlo na pot socialističnega boja, ugledile se bodo stene dovršeni delavski orga-
nizaciji in industrialnemu unionizmu. In tedaj bodo poleg jednega krila, so-
cialistične stranke, unije drugo krilo razrednega boja in ameriški proletarijat
bo z naraščajočo močjo korakal od zmage do zmage.

rane in bistrre glave. Dasiravno
so v resnici ravno taki otroci, kot
otroci proletarskih starišev, ka-
terim morajo matere sušiti pleni-
ce na solncu.

Preveliko bogatstvo na enem ku-
pu tudi mogočnim starim rimlja-
nom ni bilo v blagoslov, temveč
v prokletstvo in pogin. Ko so po
hudih in napornih bojih premaga-
li Hanibala in razdejali Kartagi-
no, podjarmili Gote, Kelte ter
druge zapadne Evropske narode,
ter vse naropano bogastvo skoraj
takrat vsega znanega sveta zno-
sili v staroslavni Rim, — so se
vsled brezdelja in večnega luksu-
svedga žrtja pomehkužili in po-
besnili. In kmalu je velikanska
država šla v razpad. Za njim je
prišel v veljavo Konstantinopol
in tudi prevzetne Bizantine je iz
ravno istih razlogov zadela ravo-
no ista usoda kot Rim. Danes pa
zemeljski bogovi plešejo okoli zla-

tega teleta divji ples na svetov-
noznanim New Yorkem Wall
Streetu. In tudi tem novodobnim
knezom je že zdavno začrtana pot
v pogin, prej ali slej jim bo de-
zel zvon svojo mrtvaško pesem.

Teokracija v St. Paul, Minn. se
pripravlja na svoj triumf. In
kmalu bo popolnoma dodelana
in poplačana najkrasnejša stavba
rimsko-katoliške monarhije v
Ameriki nadškofijska katedrala,
ki stane okroglo \$3.000.000. Vsa
ta denar, ki je naravno izprešan
iz delavskih slojev, bi se bil lah-
ko porabil za delavcem v resnici
koristne namene. In sedaj nadškof
Ireland zopet brenka na harpe z
čudovito nadpastirsko ljubeznivo-
stjo kliče skupaj svoje verne ov-
čice in jih pozivlja, da naj z de-
narnimi prispevki kolikor mogo-
če hite. Da se bodo čimprej lah-
ko ponosno potrkali na prsa, da
je brezkoristna cerkev brez dol-

Hud Poper sovražnikom I. W. W. v McKees Rocks, Pa.

Glavni stan Pittsburg Industri-
al distrikt Council, Industrial
Workers of the World.

Urad organizatorja 543 Olivia
St. McKees Rocks, Pa., 15. maja
1910.

Uredniku od McKees Rocks
News, McKees Rocks, Pa.

Visokemu pisarju in mešetarju
Pressed Steel Car Co.:

Lahko rečem, da vas to pismo
ne bo spreobrnilo v lažeh, ki jih
trosite napram organiziranim de-
lavcem v I. W. W. z namenom,
da služite vneto korporaciji; in
moralno me to celo zadovoljuje.

Vi ste vsekakor velik čudak, če
pride v poštev pero. Tisti, ki žive
brez dela lahko reko z vsklikom:
"Na mnoga leta, urednik McKees
Rocks News!"

Družba je bila enkrat spet v
nevarnosti! Treba jo je bilo re-
šiti! Najti je bilo treba moderne-
ga žurnalističnega Donkižota, ki
bi bil zmogen s svojo izurjenostjo
in neustrašenostjo (za profit
Pressed Steel Car Co.) narediti
zopet mir in red v komuni.

Kapitalisti niso prosili zastoj.
— Prišel je, oborožen, z uma McKees
Rocks Gazette."

Izvemši v času vojne in nav-
duševanju za praznik neodvisno-
sti (4. julija) ni bilo čitati v tem
listu nikdar tako patrijotičnih re-
či.

Stari Johnson, angleški literat
ni dejal zaman, da je "patrijoti-
zem zadnja luka — šuftom". —
Sir! Vi ste dali neodoljivega zdra-
vila in tolažbe krajevnim "pur-
garjem", ki istotako služijo ver-
no interesu mojstrom — plačni-
kom. Policaji, ki so streljali na
nedolžne ljudi, najeti postopachi v
uniformah, ki so brez kakih vzro-
kov napadli in pretepali delavce
in njih žene, pijani momentane
moči in šnopsa, ki je tekel, "da
se sfiksa te proklete nezadovolj-
neže". Vam aplaudirajo. —

Vaš prijatelj in politični sveto-
valec M. C. Donovan, zastopnik
malih trgovcev tudi odobrava
"potrebno delo" od strani uni-
formiranih postopachev in barab,
ki so brez kake provokacije pre-
tepali delavce in njih žene na uli-
ci.

Gospodarji so vedno prizanesli
svojim slugam, če so kazali, da se
poboljšajo in jim služijo! Istota-
ko je z Vami. Kot oficijelni pisar
ste orodje korporacije in pišete
tisto, kar vam gospodarji nare-
kujejo.

Če bi poskusili pisati drugače,
bi se kmalu iznašli v Down and
out Clubu", kjer bi bili zopet pre-
puščeni svoji usodi.

Prenaivno bi bilo misliti, da Vi
to delate vse nezavedno, radi Va-
še ignorance; ne, to ni mogoče.
Za to je pa ta odgovor namenjen
le, da pokažem v Vas človeka, kot
javno orodje, ki se ga poslužuje
kapitalizem za svoj interes, po-
znavač ga za strahopetnega in
prodanega značaja. To je, da lju-
dje ne bodo mislili, da Vas kap-
italisti izkoriščajo, ne da bi Vi
vedeli o temu.

Toda obrnimo se malec na Va-
še nesramne laži, ki ste jih morali
napisati na komando delavskih
sovražnikov:

1. Hočete li dokazati da je I.
W. W. organizacija vprizorila za-

ga. Naj pa še kdo reče, da svet ne
nori.

Nekateri plutokratski sociologi,
ki jim preostaja še vedno nekaj
časa od leže in posedanja po ho-
telih se kaj radi bavijo s social-
nim življenjem delavcev. Na ta
način premlatijo na cente prazne
slame. Gospodje, vi od gospodars-
kega položaja delavcev kolikor
mogoče molčite, ker ga ne pozna-
te. Ako hočete poznati naše sta-
lišče, primite za lopato in kramp.
Poskusite našo hrano, stanovanje

in mezdo. Potem se bomo pa
bolje razumeli.

Š — s.
**Delničarji jugosl. delav. tisk.
družbe pozor!!**
V petek, dne 22. julija t. l. ob
8 uri zvečer se vrši na 1830 So.
Center Ave., Chicago, važna seja
občnega zbora jugosl. del. tisk.
družbe. Pričakuje, da bo vsak
delničar navzoč!
Direktorij.

Razno.

Srbski otroče, kateremu še vi-
si sveča od nosa, in ki se pono-
so imenuje krunprince Aleksander,
se je baže preko ušes zatelebal v
dražestno rožo iz cesarstva polu-
meseca, črnoško princezino Sul-
tana, četrti hčerko pregnanega
sultana despota Abdul Hamida.
Po našem mnenju otroci niso za
ženitev, temveč za v šolo. V slu-
čaju, da je smrkavo princez pre-
zabit za v šolo, naj ga Peter pošlje
v Šumadijo nadaljevati posel svo-
jeje pradede Črnega Jurija. Piše
in v torte jesti na stroške družin
in nič-delati, zna vsakdo, brez da
bi bil kraljevega rodu.

Posredovalci za delo (employ-
ment agency) vsi, od prvega do
zadnjega spadajo v ječo. Danna-
dan v vseh jezikih mažejo po pla-
katih vabljive ponudbe: dobra
stalna robota in lepa plača. Na

PROLETARIAN

Owned and published EVERY TUESDAY by South Slavic Workers' Publishing Company Chicago, Illinois.

Glasilo Slovenske socialistične organizacije v Ameriki.

Frank Podipee, President; John Petrich, Secretary; Frank Janošić, Treasurer.

SUBSCRIPTION RATES: United States and Canada, \$1.50 a year, 75c for half year. Foreign countries \$2 a year, \$1 for half year. ADVERTISING RATES on agreement.

NASLOV (ADDRESS):

"PROLETAREC"

2146 Blue Island Ave. Chicago, Ill.

Poročilo o delu in stanju

SLOVENSKE SOCIALISTIČNE ORGANIZACIJE V AMERIKI.

(Poročal I. jugosl. soc. kongresu) Fr. Petrič.

Kot delegat slovenske socialistične organizacije v Chicagu, sem prevzel nalogo, da poročam 1. jugosl. socialističnemu kongresu o delu in stanju slovenske socialistične organizacije v Ameriki.

Da bo članom kongresa naše delo poznato bolj natanko, moral sem bom v poročilu pečati s stvarmi, ki danes niso nič drugega, nego del zgodovine našega razvoja — našega početka; ki jih pa naposled vseeno lahko štejemo — namreč, v premoženje izkustva.

Prva slovenska socialistična organizacija (klub) v Ameriki je bila ustanovljena 2. februarja 1900 leta v Chicagu in je imela svoje redno poslovanje ali bolje gibanje skozi dve leti. Nato pa se je organizacija vsled prenapetosti enih — razšla. Povod temu je dala največ neharmonija v delniškem podjetju, ki je začelo izdajati list Zora, ki je imel biti — kakor se je mislilo — oficijelno glasilo slovenskih socialistov v Ameriki in ki je pozneje prestalo ekzistirati.

Da dotično podjetje ni vspelo, je bilo krivo, predvsem gmotno pomanjkanje, splošna zaspanost v rojakih in tudi pomanjkanje literarnih zmožnosti.

Leta 1903 pa je organizacija zopet oživila. Takrat sta namreč prišla z Zapada dva človeka, ki sta imela list, ki sicer ni bil izrečno socialističen, ki se je pa kazal socialistom in delavcem vedno naklonjenega. Oba lastnika sta pristopila h organizaciji in obljubila, da če bodo socialisti podpirali in delali za list, bo list tudi v socialističnem duhu pisan. To se je tudi zgodilo. Socialisti so širili list in pomagali, kjer se je dalo, da se socialistična ideja čimprej zanese med slovenske delavce v Ameriki. Sploh je bila med socialisti in listom — vzile temu, da je bil list privatno podjetje — ob času, ko je eden iz med njih šel v stari kraj in prodal delež drugemu, ki ni bil sposoben za urednika — tako, da sta sklenila nastaviti urednika, ki razume socializem. Nastaviljen je bil sodr. J. Zavertnik, jaz pa sem šel na agitatorično pot za zelo nizko provizijo.

Toda poznejšemu lastniku se je zdelo, da gre obogateneje potom socialistične propagande za njega prepočasi, zato se je oprijel raje podpornih Jednot. Vsled tega so pa nastali konflikti med lastnikom lista in slovenskimi socialisti; prvič, ker so v list investirali svoje duševne in fizične moči, z namenom, da se propagira za socializem, in drugič, ker so bili slovenski socialisti vedno zato, da imajo Jednote svoja strokovna glasila, ne pa da bi jih privatni časniki korumpirali, imeli poleg svoje sinekure in tako izkoriščali članstvo.

Vsled vedno bolj poojstrenega boja, ki je nastajal med socialistično propagando želečimi socialisti in profitaželnim lastnikom lista, je naša organizacija sklenila, da začne izdajati svoj list. In tako je prišlo, da je 1. januarja 1906 leta izšel mesečnik "Proletarec". Z ustanovitvijo lastnega glasila

je bilo šele omogočeno delati neovirano za socializem: poučevati, delati in pripravljati pot socialistični organizaciji v Ameriki.

Ali takoj smo poleg naše akcije morali paziti tudi na dotičnega lastnika lista, ki se je sedaj hotel okoristiti pri novoustanovitvi slovenski narodni podporni Jednoti. To smo morali zasledovati je zato, ker je bilo v Jednoti mnogo socialistov, da smo jih tako opozorili in obvarovali eventualne gmotne škode.

Samoumevno je forej, da je moral Proletarec poleg svojega dela voditi tudi boj proti lastniku in njegovemu listu. Ta boj je trpel skoro tri leta, dokler nismo lista bojkotirali; to se pravi, dokler nismo potom skupne soc. stranke izvedli odlok, da isti list ni socialističen.

V tem boju pa se je doseglo mnogo. Prvič se je Jednota otrešla privatnih spekulativ in izkoriščevalcev, drugič se je pa v nas utrdilo mnenje, da privatni listi ne morejo služiti kakih propagand, zlasti ne socialistični, ne da bi lastnik bil primoran postati časnikarska prostitutka, če je narod po številu majhen.

Vse te akcije je vodil soc. klub v Chicagu, iz katerega vse poznejše gibanje med slovenskimi socialisti v Ameriki sploh izhaja.

Ker sta v času ustanovitve Proletarca obstajala že dva socialistična kluba, se je kmalu potem osnovala Jugoslovanska soc. Zveza — ki je pa potem, ko so hrvatski sodruzi ustanovili v Chicagu svojo organizacijo — predugacila svoj naslov v "slovensko soc. organizacijo". Ta centralna organizacija je imela namen započeti delo raztegniti po celi Ameriki na ta način, da je apelirala na posameznike, ki so se zanimali za socializem, da ustanove v svojem okraju lokalne organizacije. Na ta način se je osnoval prvi soc. klub v Glencoe, O., dalje v Conemaugh, Pa. La Salle, Ill., Claridge, Pa., Cumberland, Wyo., Murray, Uth., Roslyn, Wash., Aurora, Ill., Glencoe, Wyo., Ely, Minn., Calumet, Mich., Waukegan, Ill., Girard, Kans., Collinwood, O., Wandling, Pa., Saygan, Pa. Johnstown, Pa., Kansas City, Kans. in Frontenac, Kans. — Vse to se je doseglo seveda največ z agitacijo lista, ki je po dveletnem izhajanju kot mesečnik prešel v last jugoslovanske delavske tiskovne družbe, vstanovljen na delnice in tako začel izhajati kot tednik. Seveda je za odškodbo lista dobila — tedaj še jugosl. soc. Zveza, pozneje slov. soc. organizacija — za \$300 delnice, ktere so danes last organizacije in s katerimi tvori lep del kontrole nad listom. Istotako imajo delnice krajevne organizacije in v organizacijah nahajajo se člani, tako, da tvorijo le socialisti večino.

Hud udarec za list in soc. propagando je bila zadnja gospodarska kriza. Ta je razpršila delavce na vse strani. Tako daleč je prišlo, da so ob času krize prenehale malone vse krajevne organizacije, največ radi selitve članov. Vzdržale (oziroma osnoval) so se le tiste, ki še danes obstoje, te so: v Chicagu 2, v Glencoe, O., 1, v Conemaugh, Pa., 1, v La Salle, Ill., 1, Cumberland, Wyo., 1, Vandling, Pa., 1, Saygan, Pa., 1, Johnstown, Pa., 1, Kansas City, Kans., 1, in Frontenac, Kans., 1.

Omenim naj tudi, da je imela organizacija zelo težavno stališče privedi člane v narodno organizacijo, zlasti, ker je bilo toliko hujkanja in motenja od strani tistega lista, ki smo ga bojkotirali in proglasili nesocialističnim.

Naša organizacija je imela samoočebni umevno pomen za slovenske socialiste, in tiste, ki nas razumejo, lahko so pa spadal h splošni socialistični stranki, po okrajih in deželah; mi smo tem sodrugom hoteli dati le tisto, česar jim splošna stranka ni bila vstanu dati, to je, socialističnega uka v svojem jeziku. Potom združevanja smo hoteli skupno soc. stranko opozoriti, da je čas, da se strankini statut uredi tako, da si posamezne narodne skupine ustvarjajo svoje centralne odbore in poslujejo z izvršnim odborom skupne stranke potom svojega translatorja v svojem jeziku. To je bila davno naša želja in zato smo se pripravljali z organizacij, da ko pride čas, lahko pristopimo k stranki in v tem smislu poslujejo.

Ker je pa naš nasprotnik, ktere ga smo bojkotirali, takrat dobro vedel, da bi bili mi potem močni, a v stranki takega statuta še ni bilo, je v svojem listu pisal in opozarjal rojake, naj sploh ne pristopijo k slovenski socialistični organizaciji, češ, da ta "organizacija" ni v zvezi s skupno stranko, da si je bil naš klub v zvezi s stranko — in da bodo člani le ob denar. Organizacijo je opisal kot nekako privatno podjetje, ktere namen je prikazeval v luči, da hoče edino uničiti njegov list. Da naredi vso zadevo važno, in da se je pokazal, da je le njegov list socialističen tudi sedaj, ko nima socialističnega urednika, vzlic temu, da list ni bil nikdar drugega ko antiklerikal — je rojakom priporočal, (radi blufanja), naj pristopijo kar h angleški stranki, nikar naj se pa ne ozirajo na slovensko socialistično organizacijo. — Vsekakor je razmere nepoznavajočemu človeku izgledalo to delo pravo; zlasti na glavnem stanju soc. stranke si dolgo niso bili na jasnem in niso dolgo zamogli razrešiti, imali on prav, ali mi.

Delo našega nasprotnika pa seveda ni bilo nič drugega, nego želja biti gospodar momentane situacije, očrniti nas, pridobiti si zaupanje in konečno triumfirati: vladati nas naprej v podpornem, to je Jednotnem in političnem — socialističnem oziru. Toda s pojasnili in vstrajnim bojem smo zmagali na celi črti. Pa ne samo tukaj smo zmagali. Zadnji socialistični kongres je sprejel tak statut, da nam sedaj omogočuje avtonomijo; to je, da bomo imeli lahko svoj centralni odbor, ki bo potom svojega tajnika "translatorja" vodil vse skupne akcije v lastnem jeziku. Vse to je prinesel seboj čas, potrpljenje in vstrajnost na delu.

Današnji položaj slovenske socialistične organizacije je tak, da kaže v združenemu delu z ostalimi jugoslovanskimi organizacijami najlepše uspehe. Preboleli smo deloma vse notranje bolezni in si pridobili precej izkušenj. V tem oziru naša organizacija v bodoče ne bo trčila več časa, ampak bo šla direktno na delo, ktere pot je začetek revolucionarni socializem — v agitaciji za ekonomsko in politično borbo.

Konečna rekapitulacija o mojem poročilu k 2. točki dnevnega reda se glasi definitivno:

Slovenska socialistična organizacija v Ameriki, je ob času 1. jugoslov. socialističnega kongresa na potu najlepšega razvoja in ima vse predpogoje razvijati se timbolj, čim se združi v Jugoslovansko socialistično zvezo ali federacijo.

Kakor že preje navedeno, ima organizacija sedaj 11 aktivnih organizacij s približno 230 člani v raznih krajih republike in svoje glasilo Proletarca z 1200 plačani naročniki. List je kontroliran izključno po organizaciji.

Posebne inventarja list sicer nima, pač pa je zaloga socialističnih knjig in brošur, ki se računajo na \$300. List tudi nima stalnega urednika, ampak ga urejuje četorica sodrugov, za kar dobe skupno \$9 na teden.

Za prihodnjo spomlad pričakujemo, da bo imel list 2000 naročnikov. To je v glavnih potezah poročilo o stanju in delu slovenske socialistične organizacije v Ameriki.

Če omenim še eno slabih strani v organizaciji — namreč, da imamo premalo agitatorjev in govornikov, radi česar je deloma tudi pripisati, da ne napredujemo tako, kot bi morali, in da je vsled tega dejstva nekaj krajevnih organizacij prenehalo, sem svoje poročilo izvršil.

Dopisi.

Selby, So. Dakota.

Sodrugi urednik! Nikar se preveč ne razjezite, ako vam nisem zapisal datuma, kedar, da to pišem, glavni vzrok je, ker na nobeni polici nisem mogel najti pratike. Brž kot ne, bode kmalu petek, ker smo danes imeli ribe za obed. Novic posebnih ni, no so že. Dobili smo namreč več novorojenčkov, ki pripadajo različnim štirinogatim pasmam, in ker Vas dobro poznam, da vi za take novice prav nič ne marate, temveč hočete vedno le kaj slišati od ljudi, ki delajo. Seveda si ve-

krat radi ogledate tudi tiste, ki ta razred skubejo. Well, zaradi tega se bodeva midva prav dobro razumela. Bodem pa moje prašiče, pasje in kravje novice in njih potomec poslal namreč na uredništvo: Glas Naroda; kateri jih bodejo brez dvomno z veseljem sprejeli.

Dakota S. in N. je bila organizirana teritorijem 2. marca leta 1861. Dne 2. novembra 1889 pa ločena v dva dela in obadva S. in N. imenovana državam. Sedanja So. Dakota meri 76.850 kvadratnih milj ali 54.000.000 akrov, ter nekaj nad pol milijona prebivalcev. Glavno mesto Pierre je na izhodnem obrežju velike reke Missouri ter šteje nekaj nad 4.000 prebivalcev. Največje mesto v državi pa je Siuks Falls, s svojimi 19.000 ljudmi. Selby je pa majhno farmersko mestec, ki šteje okoli 700 prebivalcev ter staro komaj devet let, vendar je glavno gnezdo za Wallworth county. Tukajšnja okolica je bila do zadnjega časa neobljubena in dolgočasna. Še le pred šestimi leti, ko je prisopihala prva parna lokomotiva po teh planjavah, se je začelo šele za te neobdelane in rodovitne pokrajine novo življenje. Dežela je po večini poljedelska, velike, po več tisoč akrov obsežne kmetije je tukaj najti povsod. Na jugozapadu pa je tamonjša okolica bogata na rudnih. "Black Hills distrikt," 100 kvadratnih milj obsežni prostor, kateri se nahaja v Lawrence, Sennington in Made countyju, ako se knjigam sme verjeti; sliest hudred miles square on earth; zlata, srebra, bakra in drugih dragocenih rudnin. V teh pokrajinah so tudi bolj pogoste naselbine in mesteca, med temi dva nekoliko večja. Dadwood iz 5.000 in Lead iz 8.000 prebivalcev. V Lead je nekada stoloval Slovenec škof Stariha, ki pa je med tamonjšimi svojimi ovčicami zapustil slab spomin, mož namreč ni mogel videti denarja, ampak da me boste prav razumeli. Videl je namreč rad denar v svojem žepu, ne pa v žepih kmetov in rudarjev.

Tukajšnja dežela bo dobila po vsem kmalu drugačno lice. Neprenehoma grade nove železnice v najbolj skrite in neobljubene kota teh prerij. V bližini železniskih tirov bodo nastala nova mesta, bolj ali anmj zadovoljnih kmetovalcev, kateri bodejo s svojimi gigantnimi poljedeljskimi stroji obdelovali obsežne kmetije, ter lahko na milijone bušljev žita pošiljali na svetovni trg. Kapitalizem si neprenehoma išče novih virov, lov za denarjem jih ženev narbolj puste in neobdelane kraje sveta. Priznati se mora, da so kapitalisti prefriganci in eiganji, proti katerim naj se sinovi z svojim kupčijskim talentom kar poskrijejo. Najprvo si po svojih agentih za slepo ceno kupijo od države velikanske kose zemljišč, potem pa ravno po teh zemljiščih zaukažejo zgraditi novo železnico. Zemljo, katero so popred morda sleparskim potom dobili zastoj, pa potem novonaseljenec prodajo za drag denar. Pripoznam, da je v dobrobit človeške družbe, ako se neobljubeni kraji preprežejo z novimi železnicami in pustijo izpremene v rodovitna polja, ampak to civiliziranje se dandanes ne vrši pravilnim potom. Zakaj pa vse tiste ogromne milijone, katere drže v žepih nekateri posamezniki, ne posejajo vsa človeška družba, z katerimi bi se lahko gradile železnice na vse strani. Neobdelana zemlja naj bi se pa brezplačno ali proti majhnemu odškodnini razdelila med tiste, kateri dandanes nič ne posejajo.

Naseljevanje inozemskih narodov v South in North Dakota hitro narašča. Največ se vidi tužnih ruskih mužikov, katerim se čita na obrazih, da jim v stari domovini ni sijala zvezda sreče, temveč, da so trpeli revščino in pomanjkanje. Zapustili so sveto Rusijo, ter odšli preko oceana iskati si nove domovine. Od njihovega nedanjenega gospodarja despota, cara Nikolaja nečejo nič več slišati, dobro vedo, da je v Petrovom dvoreu v Petrogradu in v zlatem Kremelju v Moskvi stara smrdljiva korupcija in lumparija doma. In ker jim je tudi znano, da ima ta krvolok in njegova lena nepotrebnost žlahta več letnih dohodkov, kolikor potrebujejo za življenjske potrebe vsi prebivalci S.

Dakote. In da v blaženi Rusiji svobodnomisleče ljudi pošiljajo v Sibirijo in jih obečajo brez vsakih dokazov zločinstva kar na preki sod. No, potem ni čudno, ako nekdanji carjevi podaniki z steno in kletvijo izgovarjajo ime trinoga. Tudi nekateri slovenski; vse in hej Slovani predstavljajo tega ruskega Miklavža kot za prvega in vzor Slovana. Dasiravno je v vladajočej rodbini Romano-večev mnogo več Nemške kot pa Slovenske krvi. Čudna je naših rodoljubarjev taktika, zakaj neki pojejo Nemei hura. Morda je bogat.

Življenje na kmetih je veliko bolj prijazno in zdravšeje kot pa v velikih tovarniških mestih, kjer delavcem v zaduhlih tovarnah neprenehoma udarja ropot strojev na uho. Res je, da so tudi kmetje pod sedanjim sistemom indirektno izkoriščani od kapitalistov, v prvi vrsti od mesarskega trusta in na žitne borzi. (Armour Pattern). Vendar se njihovo izkoriščanje in življenje niti od daleč ne mora primerjati smrtno nevarna dela in direktno izkoriščanje industrielnih delavcev po kapitalističnih magnatih. Zato pa morajo delavci, kmetje in mali obrtniki, ki skupaj tvorijo en razred, ako hočejo doseči resnične uspehe svojih stremenj, ne oziraje se na veroizpovedanje, versko prepričanje in narodnost — nastopiti skupno kakor en moč zoper sedanjost kapitalistično strahovlado. V medsebojne harmoniji naj eden od drugega razširja socializem, njegov nauk, socialistično časopisje in brošure. Fakt je, da kdor propagira ideje socializma, razširja socialistični tisk, — stori za delavstvo več, kot pa vsi objokani rodoljubarji skupaj.

Prerijski sodrug.

Verginia, Minn.

Cenjeno uredništvo Proletarca! Prosim bodite tako dobri in priobčite te vrstice v naš ljubljani list "Proletarec". Že dolgo se nisem oglašil v našem listu a ne morem več vzdrževati, ker zdramil in razkačil me je neki članek v našem šifkartaskem listu "Gl. Naroda", kateri mi je prišel pred par dnevi po naključju v roke. V isti številki zgoraj imenovanega lista, je bil neki članek, ki poskuša prestrašiti ameriško proletarsko maso s tem, da piše, da so razni verski fanatiki različnih ver ustanovili v Ameriki takozvano ligo proti socializmu, ki se tako lepo razvija med ameriškim ljudstvom. Pri tej ligi so katoliški škofje, metodisti, protestanti, judovstvo in veliko drugih ver ki bojo poskušali popolnoma uničiti socializem med ameriškim ljudstvom. Tako piše šifkartaski list. Obenem pa, da bojo oni skrbeli za zboljšanje stanja ameriškega delavstva. Ta je zopet lepa. Jaz bi se nerad utikal v verske razmere in tudi bi ne rad napadel duhovnike ali ktere druge ki zastopajo verske sekte; ker naša socialistična načela niso napadati duhovnike ali vero, dokler nas oni pustijo pri miru. Obenem je pa naša socialistična stranka ekonomska in politična stranka, ktera nima prav nič za opraviti z verami, ampak da sedanja privatna posestva kot rudniki, tovarne, plovji, ki jih začasno posedujejo kapitalistični trojci, milijone delavcev pa tlako zanje dela, da ta posestva spadajo človeški družbi in da delavci morajo dobiti polno plačilo za njih delo. Ker pa verski fanatiki poskušajo vtikati svoje prste, kjer jim ni nič mar, sem se jim namenil odšteti, kar jim gre. "Oni bojo popolnoma uničili socializem in skrbeli za boljši položaj delavske mase". To se glasi v onem čl. "Glas Naroda." Kedar v zgodovini človeške družbe so verski fanatiki skrbeli za zboljšanje onih, ki si služijo vsakdanji kruh? Ali morebiti niso bili vedno na strani bogatinov? To je

resnica, da so vedno bili desna roka bogatinov? Kdo je provzal velikansko križarsko vojsko, v kateri je poginilo tisoče in tisoče mož, žensk in nedolžnih otročičev, med katerimi je bil getovo kak naš rojak in katerih kosti so se videle po polji dvesto let po imenovanej vojski?

Verski fanatiki! Kdo je vedno zagovarjal tlako in desetino in plašil proletarsko ljudstvo, da ako bi ne bilo pomozno grajščakom in zvesto hodi- lo na tlako, da bode njih prihodnji dom na dnu pekla?

Verski fanatiki! S kom so držali verski fanatiki ob času francoske revolucije, ko je stradajoče francosko ljudstvo poskušalo podreti in podrti nekdanjo francosko monarhijo je pa proglasilo za republiko?

Držali so in bili so desna roka bogatinov. S kom so stali verski fanatiki ob času sužnosti v južni Ameriki in ob času civilne vojske, katera je požrla skoro dva milijona človeških žrtev, predno je bila sužnost odpravljena.

Verski fanatiki so vedno držali z onimi, ki so barantali s črnimi sužnji.

Dragi čitatelji Proletarca, jaz upam, da po prečitaniu tega mojega dopisa me ne bode napačno razumeli, ker sem bil primoran dotakniti se verskih fanatikov v tem mojem dopisu. Jaz se nisem še nikoli vtikal v verske razmere in tudi naša socialistična načela in program niso se vtikati v take razmere in one ki reprezentirajo kako versko sekto, dokler nas oni pri miru pustijo, kadar pa začne dvojiti sršene, bodeš gotovo nekaj dobil od njih kot odgovor. Ravno tako morajo dobiti oni, ki poskušajo s hinavščino odvrniti delavsko maso od napredka socializma in jih poriniti v temo sužnosti.

Častiti gospod škof Ireland in drugi njegovi pristaši, ki so ustanovili takozvano ligo za uničenje socializma, bi morali priti sem k nam na Verginijo v tukajšne rudnike za par dni in naložiti kakih 50 tonov železne rude na dan in prepričan sem, da bi hitro ustanovili ligo proti kapitalistom, ne pa proti delavcem.

H konec mojega dopisa pozdravljam vse čitatelje "Proletarca" po širni Ameriki. Obenem vas pozivljam, da se ne prestrašite te "lige nazadnjaštva". Agitirajte in pridobite najmanj vsak enega naročnika za "Proletarca" in kot pribito je, da bode Proletarec eden izmed največjih slovenskih listov v Ameriki.

M. B.

Springfield, Ill.

Cenjeni urednik! Iz prostrane Amerike čitamo dopise v "Proletarcu". Le dopisov iz Springfielda ni najti v listu, (kot bi tu ne bilo slovenske naselbine. Pa tudi sedaj ni mnogo poročati, ko vse delo skoraj počiva. Ali komaj se bo obrnilo r bljše, bodo zopet oživel stari piri.

Tu se delijo Slovenci v dva tabora — severno in južno kolonijo. Par stotin nas je, a še ti živimo v prepiru, kar gotovo ne pomaga do ugleda med drugimi garodi. Slučaj, ki se je dogodil prejšnji mesec, dokazuje, da je to resnica. Sešla se je desetorica. Nekaj iz severne, nekaj pa iz južne kolonije. Prišli so piti v gostilni. Nakrat so se sporekli, pričeli so se pretepati in potegnili so nože. Bilo je navadno klanje — dva sta bila smrtno ranjena. Taki dogodki pa nričajo, kako surovi in neočesani so še posamezniki.

Človek ne hodi v gostilne, da se pretepa in kolje z nožem. Surove pretepe mora obsojati vsak razsoden človek. Taki pretepi ne provzročajo drugega, da ponižujejo naš narod v očeh drugih na-

SLOVENC! POZOR!
Veliki Izlet (Picnic)
katerega priredi
Društvo Slovenija, štev 44., Č. S. B. P. J.
dne 17. julija 1910
V LAKE SIDE GROVE
SO. CHICAGO.
96. costa in Ewing Ave.
Začetek točno ob 1. uri pop — Igrala bode izvrstna slovenska godba. — Vstopnina za Slovence prazna. — Za dobro kapljico in prigrizek kakor tudi zabavo skrbli.
ODBOR.

rodov in dajejo prohibicije nistom gradiva, da hujakajo zoper gostilne.

Kedar pohojaemo v gostilne obnašajmo se dostojno. Pijmo v miru čašo ali dve piva in se razgovarjamo o stvarih, ki so obče koristne za nas. Na kratko: Bodimo složni v vseh stvarih, ki so lepe in krasne. Prezirajmo in opuščajmo za osebne prepire in pretepe, ki ne koristijo nobenemu, marveč le škodimo samim sebi.

Kedar pa nismo v gostilni, ali se ne razgovarjamo o obče koristnih stvarih pa čitajmo dobre časnike in knjige. "Proletarec" ima zelo podučne knjige v zalogi. Priporočati jih je vsakemu, da jih čita, o predmetu, o katerem je čital, naj se pa mirno in stvarno razgovarja s svojimi tovariši. Knjige in časniki nam dajejo poduk — naši učitelji so. Segajmo pridno po njih, in poboji in prepripi bodo zginiti med nami. To priporočam vsem!

S soc. pozdravom.
Naročnik.
Reading, Pa.

Cenjeni urednik!
V prigrubu Vam pošiljam \$4.80. Za knjige, objavljene v "Proletarcu" \$4.55. Pošljite mi vse izvzemši socialistični katekizem. Tega že imam. Listu v podporo pa pošljam 25c.

Z delom gre tukaj, kot hočejo kapitalisti. To se pravi slabo. Ako bi se ljudje bolj zanimali za socializem, bi se delavski položaj obrnil kmalu na bolje.

Zadnji teden so tukaj zaprli tri slovenske trpine, ker se zakon te države glasi, da inozemci ne smejo še v svojem stanovanju imeti pušk. Plačali so \$32.00 globe.

Ta zakon je proti vstaven, ker ima vsak človek po vstavi pravico do oborožbe. Pa saj veste, kako je. Konzulov, ki so tudi inozemci, pa inozemskih kapitalistov ne bodo kaznovali, če imajo v svojih stanovanjih kar celi arzenal orožja. Ta zakon je le za inozemske trpine, delavce, da jih lahko pobijajo najeti morilci, kot se je že vršilo pri Hazzletonu, McKees Rock in drugod. Od kod pa vzamejo delavci denar, da bi vložili ugovor pri višjemu zveznemu sodišču ugovor proti temu protistavstvenemu zakonu? Delavci nimajo denarja za kapitalistične komedije, ker morajo skrbeti za svojo gladno deo.

Vsled tega priporočam slovenskim delavcem, da si priskrbijo državljansko pravico. Pa ne radi tega, da bi imeli doma puške in bi bili pripravljeni za vbijati. Ne in ne — tako ne mislim. Državljsko pravo naj si oskrbijo, da bodo imeli volilno pravo. Vsak glas, ki ga bodo oddali pri volitvah za socialistično stranko, bo hujše zadel kapitaliste kot krogla iz puške.

Zavedni delavci se borimo dostojno, mirno in z uma svitlim mečem za svoje pravice, za katere so nas oropali kapitalisti.

In kdor ne verjame, naj čita knjige in brošurice, katere ima "Proletarec" v zalogi. Opusti naj klerikalne liste a la "Am. Sl.", ki lažejo o socialistih in socializmu, da bi kapitalistom ohranili vekotrajno gospodstvo nad delavci.

Priporočam pa, da vsaki slovenski delavec pazno čita tudi "Proletarec". V njem bo dobil mnogo dobrih, krasnih in zlatih naukov, pa tudi čtivo za razvedrilo. Če bi vsi slov. listi v Ameriki zastopali isto načelo in bi sistematično učili slov. narod, ki je bil iz gmotnih vzrokov primoran izseliti se v Ameriko, tedaj bi slov. delavci živeli v boljših razmerah, kot živi danes.

V Readingu nas je malo socialistov še danes. A živimo kot bratje med seboj. Drugi, ki so klerikalci, pa koplejo drug drugozemsko jamo. Najraje bi vtopili drug drugega v žlici vode. Pač lepa ljubezen do bližnjika.

Pa kratek hočem biti!

Kristi je umrl na križu, ker je oznanjeval altruizem — ljubezen do svojega bližnjega. Klerikalci vseh kristjanskih ver in sekt so pa načelo Krista pogazili v blato — spremenili so njegov vzvišen nauk v ljubezen do posameznih ljudi, pokorno hlapčevstvo do klerikalnih korilčij, ki živijo o delu družih.

Vsem sodrugom in sodrug-

njam pozdrav! "Proletarec" pa mnogo zvestih naročnikov!
Peter Kočevar.

RESOLUCIJA.

Predložil I. jugosl. soc. kongresu
Frank Petrič.

Za praktično delo Jugosl. soc. Zveze v Ameriki napram jugoslovanskim naseljencem v Ameriki:

Ker je I. kongres jugosl. socializmov v Ameriki na zboru v dneih 3. in 4. julija 1910 prepričan, da je uprašanje naseljevanja važna točka, koja potrebuje ne samo teoretičnih razprav, marveč tudi praktičnega dela za omejitve aprioričnega političnega in gospodarskega izkoriščanja jugoslovanskih naseljencev; to je, na gospodarskem polju v slučaju štrajkov in v političnih v slučaju volilnih borb; z ozirom na navedeno, in z ozirom na to, da je treba v teh slučajih takojšnjega dela, a naše gibanje še ni mogočno voditi kako direktno agitacijo za vzdrževanje naših načrtov, to je: varovati jugoslovanske naseljence materijelno, duševno in politično pred nastavljenimi pastmi v novi deželi, naloga zbor:

Osrednjemu odboru Jugosl. Soc. Zveze v Ameriki, da študira stanje naseljencev in da po mogočnosti, — če bodo v to dopuščala gmotna in druga sredstva — izdela načrt za dogovor s podjetniki, odnosno podjetnikom v luk, kjer se jugosl. naseljenci najbolj izkrcujejo, da se po njih, odnosno po njemu potom trgovskega kontrakta razpčava med dolece soc. literaturo in daje informacije o gospodarskem stanju, nanašajoč se na delavske boje v tej deželi.

Barbarska Meksika.

26. junija so se vršile v sednjem Meksiki predsedniške volitve — če smemo dotično komedijo sploh imenovati kakšne volitve. Izvoljen je — naravno — spet Diaz. Drugi sploh ne sme biti! Volišča — tako se glasi poročilo — so bila zastražena z vojaškimi četami. Političnega nasprotnika Diaz sploh ni imel. Kako? Jedin njegov protikandidat Francisco I. Madero, ki ga je kandidiral liberalna stranka, je v — zaporu; zaprli so ga na povelje samega Diaza, samo zato, ker se je predrznil kandidirati za predsednika njemu nasproti. V Meksiki je namreč hudodelstvo (!), če kdo drugi kandidira razen Diaza. In ravno pred volitvami so Madera obdolžili "veleizdaje" — ker je kandidiral! — in Diazovi hlapci so ljudstvu naravnost prepovedali, glasovati zanj, kajti to bi tudi bil "zločin"! In ostale voditelje liberalne stranke je Diaz tudi zaprl v ječe. Na ta način je potem, seveda, lahko "zmagal".

Že trideset let je Porfirio Diaz "predsednik" v Meksiki. Meksika je že davno samo po imenu republika. V resnici je pa tam absolutizem in despotstvo, hujše kakor v Rusiji. Diaz je diktator, tiran in samodržec, enak ruskemu carju. Ves čas, celih trideset let, vlada on z nasiljem, s krvjo. Meksikanske ječe — nezasišane brezne grozopolnih muk — so polne njegovih političnih nasprotnikov, svobodoželečih državljanov in delavcev. Kdor enkrat zaide v te ječe — niti v Turčiji ni bilo pred kratkem slabše! — živ se ne povrne več. Ekonomski razmere delavcev v Meksiki so dandanes upravi grozne. Delavci se ne upajo organizirati, kajti štrajkatji — ne smejo! Štrajk je zločin! Z meksikanskimi delavci se sploh postopa kot s sužnji ali z živino. Povprečna delavska plača je 50 centov na dan. Najlepše pri tem pa je, da so tam najbolj zainteresirani kapitalisti iz naše republike. Skoro pri vseh večjih industrijskih podjetjih in rudnikih v Meksiki imajo besedo denarni plutokrajci iz Zedinjenih držav. Zato se ni čuditi, da se v naši republiki skoro ničesar ne zve o satanskih razmerah med proletarskim ljudstvom v nesrečni Meksiki; zato skrbe Diaz in naši kapitalisti po svoji hlapčevski vladi. Na stotine političnih begunov in revolucionarjev je že ušlo iz Diazjevih mučilnic čez mejo na naša tla. A kaj se je zgodilo? Oblasti Zedinjenih držav so jih preganjale, zapirale

v ječe in gonile nazaj v roke Diazovim rabljem. V Los Angelesu, Calif., so že čez eno leto zaprti štirje meksikanski revolucionarji. Kaj so storili? Ušli so gotovi smrti iz Diazjevih mučilnic, ko so se drznili, priboriti meksikanskemu delavstvu saj drobtinico pravice; pribežali so v Zedinjene države, ker so mislili, da je to v resnici — zemlja svobode kakor se imenuje, in tu so povzdignili svoj glas potom spisov in besede proti največjemu tiranu, kar jih je kdaj rodil zapadni kontinent. To je bil njihov "zločin". Zvezina vlada jih je pa najnesramnejši način persekutirala, češ, da "kalijo nevarnost naših držav v Meksiko."

— Naše rimeno časopisje niti ne črne o resnični situaciji v Meksiki. John K. Turner, kateri je sam potoval po Meksiki in na svoje oči videl nezasišano bedo in muko na jedni in nečuvno tiranstvo na drugi strani, je nedolgo tega začel priobčevati serijo člankov v kapitalistični reviji "American Magazine", pod naslovom: "Barbarious Mexico." Pisal je golo resnico. Par poglavji tega članka je izšlo, a naenkrat je omejena revija ustavila nadaljevanje, — zakaj, povedalo se ni. Diaz ima dolgo in mogočno roko! Turner sedaj nadaljuje svoj spis v našem bratskem listu "Appeal to Reason."

Tako je danes v Meksiki. Škandal in sramota za ves kulturni svet! Toda čas bo prišel — in ni več daleč — ko bo tudi meksikanski proletarijat bračunal s svojim vampirjem, kateri mu pije srčno kri. Dolgo časa že tli in vre med nesrečnim ljudstvom v Meksiki, — in vrelo bo vedno bolj in bolj, dokler ne bukne mogočni plamen revolucije, koja pomete z Diazem s peklenkim izkoriščanjem, s hudodeljskim kapitalizmom.

VAŽNO ZA SLOVENCE V CHICAGI!

Okrajna soc. organizacija za okraj Cook priredi dne 24. julija t. l. velik izlet s parnikom "Pere Marquette" iz Chicaga v Waukegan.

Parnik odpluje točno ob deseti uri zjutraj od pomola Wells ulice (So. End of Wells St. Bridge). Cena za osebo je 50 ct. tje in nazaj.

V Waukegan je velika slovenska naselbina. Čikaškim Slovincem se torej nudi zelo ugodna prilika, da posetijo svoje rojake v Waukegan.

Odbor.

Listnica upravnštva.

Tistim, ki so prispevali listu v podporo, pa svota še ni bila izkazana, se naznanja, da pride vse na vrsto, kakor hitro bo to čas dopuščal. Socijalistični kongres je dal toliko opravila, da je več dela zaostalo. Prosi se torej potrpljenja.

Listu v podporo:

Chicago, Ill. Neimenovan 10c.
Jos. Bratkovič 50 ct. Neimenovan iz Milwaukee po Fr. Petriču 25 ct.

Najlepša in najboljša obleka Vas velja najmanj v

Največja izbira klobukov. **LAWNDALE CLOTHING HOUSE** S.W. Corner 26th & Central Park Ave. Srajce vseh vrst in cen.

RUDOLPH LAYER

LASTNIK

Obleke po mere naša posebnost.

FRANK UDOVIČ,

EKSPRESMAN

1343 W. 18th Street

pri Blue Island Ave.

CHICAGO, ILLINOIS

Prevaža pohištvo, premog, drva in drugo. Oglašite se pri njem. Oddaljeni rojaki naj pišejo dopisnico.

ČE RABITE EXPRESS

kočijo, seno za živino in sploh reči, ki spadajo v tajno stroko — se oglašite pri

W. J. BRENNAN,

1132—1st St.

La Salle, Ill.

TELEPHONE 380 R.

NAŠI ZASTOPNIKI.

Illinois: Joe Bratkovič.
Pueblo, Colo.: Chas. Batista.
Za Chicaga in okolice so naši zastopniki: Mike Kulovec, John Jereb, Anton Anžiček in Joe Zaverčnik ml. 440 N. Curtis St.
La Salle, Ill.: John Puček.
Oglesby, Ill.: John Bergant.
Filip Godina, za Indianapolis, Ind. in Anton Mesec, Indianapolis Ind. za okolice Severno stran.
Zastopnik: Jože Radelj, box 275, Frontenac, Kans.
Frang Vogel, b. 134. Girard, Kas. in za Franklin Kans.
Pongrac Jurse, za E. in W. Mineral Kans.

Nick Vuksinič, Chisholm, Minn. za ta okraj in okolice
Za Minnesota: Jernej Črnogoj, Box 477 Eveleth, Minn.
Anton Sterle, box 344, Gilbert, Minn.

Hibbing, Minn.: Frank Hitti.
St. Louis, Mo.: Vincent Cainkar.

John Gašperin, 22. Stagg St. Brooklyn, N. Y.

Cleveland, O. Frank Černe in Frank Cirk, za Cleveland in okolice.

Lorain, O. in okolice Frank Vevar.

Joe Pajk, za Pennsylvanije.
Conemaugh, Pa.: Frank Podboj
Darragh, Pa. in okolice: Ivan Ring.

Toni Mrak za Hackett, Pa. in okolice.

Johnstown, Pa.: Math. Gabrenja.

Louis Glažar za Sygan, Pa. in okolice.

Vandling, Pa.: Frank Verbaj, box 135.

Willoek, Pa.: Jakob Dolenc, box 3.

Davis, W. Va.: John Mesojedec, Box 337.

Kenosha, Wis.: Ignac Radovan.

Cumberland, Wyo.: Lozkar Gašper.

Hudson, Wyo.: Anton Jalovečan.

Rock Springs, Wyo.: Valentin Staliek.

KNJIGE

v zalogi "Proletarca":

Socializem 1 zv.	10
Socialna demok. in kmet. lj. 2 zv.	05
Zakaj smo socialisti, 3 zv.	10
Komunistični manifest, 4 zv.	20
Kdo uničuje proizvanjanje v m.	15
Kat. svetovno naziranje in svoboda znanost, 7 zv.	35
O konsumnih društvih, 8 zv.	10
Kapitalistični razred, 9 zv.	15
Nevarni socializem, 10 zv.	15
Narodno vprašanje in Slovencei, 11 zv.	15
Strahovi, 12 zv.	15
Vojna in soc. demok.	15
Primož Trubar in slov. ljudstvo.	05
V dobi klerikalizma.	20
Razprave	30
Občinski socializem	35
Praneka in drugo	25
Iz nižnj življenja.	50
Moderni socializem	10
Socialistični katekizem	10
Džungel	1.00

Pošeljamo jih poštne prosto.

Slovincem in Hrvatom priporočam svoje moderno brivnico.

FRANK ZORNJAK,
1837 So. Centre ave., Chicago, Ill.

Importiran starokrajski tobak vsake vrste

za cigarete, pipe in žvečenje. Importirane cigare in cigarete. Vse pristno in po zmernih cenah.

VAC. KROUPA,

1225 W. 18th St. Chicago, Ill.

POZOR! POZOR!

IG. KUŠLJAN
GOSTILNICA

228—1st Ave., Milwaukee, Wis.

Ima najbolje pijače in vedno pripravljen prigrizek, po zmernih cenah. — Lokalni in potujoči rojaki — dobrodošli!

Slovincem in Hrvatom!

namenjamo, da izdelujemo ramovratne

obleke, po najnovejšem kroju. Unijako delo; trpešno in lično. V zalogi imamo tudi razne druge potrebščine, k sp.

daji v delokrog oprave — oblek. Pridite in ogledjte si našo izlobo. Z vsem spoštovanjem

DOBREGA FOTOGRAFA

Povsod cenijo. Zato pojdite k

Wilke

kteri izvrstno fotografuje.

Najboljše delo.

Cene zmerne.

1438-1440 BLUE ISLAND AVE., CHICAGO.

NA VOGALU 14. PLACE.

TELEFON CANAL 287.

USTANOVLJENO 1883.

Izdelujemo obleke po meri po \$20, \$22, \$25.

Prodajemo gotove obleke po \$10, \$12, \$14, \$15.

Imamo veliko zalogo modernih klobukov v najraznovrstnih bojah.

V zalogi imamo tudi veliko zalogo srajc, kravat, jank, spodnjih hlač, opank, i. t. d.

Za mnogobrojna naročila se priporoča **JURI MAMEK,**

PRVA HRV. TRGOVINA ZA OBLEKE **JURI MAMEK,**

1724 S. Centre Ave., Chicago, Ill.

Zdravljenje mož v 5 dneh

brez noža in bolečin

Varicocele, Hydrocele (RAZŠIRANJE ŽIL)

Ozdravim vseh, kdo trpi na Varicocele, Strieturi. Dalje ozdravim nalezljivo zastrupljenje, živčne nezmožnosti, vodenice in bolezni tiščih se možkih.

Ta prilika je dana tistim, ki so izdali že velike svote zdravnikom ne da bi bili ozdravljeni in moj namen je, pokazati vsem, ki so bili zdravljeni od tucetov zdravnikov brezuspešno, da posedujem le jaz edino sredstvo, s katerim ozdravim vspešno.

Za nevspešno zdravljenje ni treba plačati — le za vspešno. Ozdravim pozitivno želodečne bolezni, pljučna, na jetrih in ledvicah ne glede kako stara je bolezen.

Tajne moške bolezni ozdravim hitro, za stalno in tajno. Živčene onemoglosti, slabost, zguba kreposti, napor, zastrupenje in zguba vode. Pljuča, naduho, Bronchitis, srčne bolezni in pljučne zdravim z mojo najnovejšo metodo. Ženske bolezni v ožadi, beli tok in druge zdravim za stalno. — Zastrupljenje in vse druge kožne bolezni kakor prišče, ture, garje, otekline. — Močni tok in druge bolezni. Preišče in svetuje zastoj. Govorimo slovensko.

DR. ZINS, 41 SO. CLARK ST. CHICAGO

between Randolph and Lake Sts.

Uradaje: od 8 ure zjut. do 8. ure zvečer. V nedeljo: od 9 ure zjut. do 4 ure pop.

ALOIS VANA

— izdelovatelj —

sodovice, mineralne vode in raznih neopojnih pijač.

1837 So. Fisk St. Tel. Canal 1405

Jako važno vprašanje?

"Ali sem že poslal zaostalo naročnino na "Proletarec"?"
Se ne!

